

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSUGYI SZAKKÖZLÖNY.

A Népnevelők Budapesti Egyesületének tulajdona s
A HAZAI TANÍTÓK ORSZ. BIZOTTSÁGÁNAK HIVATALOS KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ

KONCSEK LAJOS.

KIADÓ:

HEISLER J

Megjelenik minden szombaton.

Előfizetési ára: egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz
(lakik: **Budapest, II. ker. Csalogány-utca 34. szám**);
előfizetési pénzek, reklamációk és hirdetések a kiadóhoz **HEISLER J.**, kő- és
könyvnyomdatulajdonoshoz, (Budapest, várkert-rakpart 1. sz. alá) küldendők.

BUDAPEST, 1893.

HEISLER J., kő- és könyvnyomdatulajdonos kiadása

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI SZAKKÖZLÖNY.

Felelős szerkesztő: **KONCSEK LAJOS.**

Laptulajdonos: A „Népnevelők Budapesti Egyesülete“.	Kiadó: HEISLER J. II. ker. várkert-rakpart 1. sz.
Megjelenik e lap minden szombaton. Előfizetési ára: Egész évre . . . . . 4 frt. Fél évre . . . . . 2 „ Negyed évre . . . . . 1 „ Pályázatok és egyéb hirdetések petit soronként 10 krral számíttatnak. — Kéziratok nem küldetnek vissza. —	A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz: Budapest II. Csalogány-utca 34. sz., előfizetési pénzek, reklamációk és hirdetések a kiadóhoz: Heisler J., kö- és könyvnyomdatulajdonoshoz (II. ker., várkert-rakpart 1. sz. alá) küldendők.

TARTALOM: Mit tegyünk? Steinhübel János. — A természetrajzi oktatás az el. iskolában. (Bírálati jelentés.) (Folyt.) Magyar László. — Válasz a „Jövő zenéje“ cz. cikkre. Erdőssy. — Tárca. A megjavított szerkesztőség. Szomja István. — Segélyezésünk ügye. Velösy Lipót. — Válasz Minke Béla kolléga úrnak. Jeny József. — Turisták a hajógyárban. Sectio. — Tanítóegy. működése. V. L. — Irodalom. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek.

Mit tegyünk?

Mire a jelen sorok napvilágot látnak, „az állami alkalmazottak fizetésemeléséről szóló törvényjavaslatot“ a képviselőház már le is tárgyalta. Nagy figyelemmel kísértem a fővárosi lapok hasábjain a képviselőháznak ezen törvényjavaslat fölötti vitáját s önkéntelenül is eszembe jutott ez alkalommal a képviselőház kérvényi bizottságának 1891. évi január 29-én tartott ülése, melyben egyes orsz. képviselő urak — a IV-ik egyetemes tanító-gyűlésnek a tanítói fizetések rendezése tárgyában benyújtott kérvényét tárgyalva — oly határozott állást foglaltak a magyarországi tanítók méltányos kérelmének teljesítése mellett, hogy ez után ítélve a legnagyobb reménységgel nézhettünk azon idő elé, mikor majd a tanítói fizetések rendezéséről szóló törvényjavaslat kerül a képviselőház asztalára, bizva bizván, hogy ez a törvény olyan lesz, mely várakozásunknak teljesen megfelel. Eszembe jutottak különösen Polonyi Géza képviselő úrnak ez alkalommal mondott szavai, a melyek így hanzottak: „ . . . bár elismerjük, hogy az államban számos olyan existenzia van, melynek állapotán javítanunk kell, de addig, míg a néptanítók helyzetén javítva nem lesz, semmiféle más existenzciának javítását megszavazni nem fogjuk.“*) „Hatszáz forint minimum az, a miért a tanítók könyörögnek. Hiszen ez alamizsnának is kevés.“ „Igen melegen támogatom, hogy Magyarországon végre-valahára elfogadtassék azon elv, hogy a tanítókra nézve, a kik a nemzet jövő generációját vannak hivatva oktatni, művelni, a 600 frt ne tekintessék oly elérhetetlen minimumnak, a mely után törekedniök, vágyakodniök csak egy jobb kor

*) Az igazságnak megfelelőleg tartozunk kijelenteni, hogy Polonyi képviselő úr e nézetét máig is vallja s annak a most lezajlott képviselőházi viták alkalmával ismételtlen kifejezést is adott. Szerk.

hajnalában legyen szabad.“ Hasonló értelemben nyilatkoztak Apponyi Albert gróf, Madarász József, György Endre s más képviselő urak is.

Ezen idő óta két esztendő telt el s míg a tanítók fizetésének rendezéséről szóló törvényjavaslat ott pihent a képviselőház közoktatásügyi bizottságában, az alatt „más existenzia“ fizetésjavítást czélzó törvényt megszavaztak a nélkül, hogy a fent nevezett képviselő urak valamelyikének eszébe jutott volna az „alamizsnáért“ könyörgő tanítókról csak meg is emlékezni. Sőt nagyon félt, hogy akkor is, mikor napirendre kerül a mi ügyünk, csak egy néhány czifra frázissal elégítenek ki bennünket.

De hát nagyrészen magunk vagyunk okai nyomorult helyzetünknek! Úgy látszik, hogy a magyar néptanítók zöme nem ismeri azt a példabeszédet, hogy: segíts magadon, az isten is megsegít. Mert ha ismerné, úgy minden bizonynyal megszívlelte volna a „Magyarországi Tanítók Országos Bizottságának“ fölhívását, melyben fölszólítja Magyarországot néptanítóit, hogy szálljanak síkra, hogy tegyék meg kötelességüket magukért, társaikért, hogy ne legyen országgyűlési képviselő, a kit választókerületének tanítói fel nem keresnének szóval és írásban, arra kérve, hogy a tanítói fizetések rendezése tárgyában a képviselőház elé terjesztendő törvényjavaslatot jelen alakjában el ne fogadja. Úgy látszik, nem bizunk ügyünk igazságosságában; nem bizunk az országgyűlés „többségének“ sorsunk javítására irányuló jóakaratában. Mert ha biznánk ezekben, akkor elérhetnők azt, a mit kívánunk. De elérhetnők azt ezen „bizalom“ hiányában is, ha megvolna bennünk a kellő összetartás és a szükséges erély. Lám, a középiskolai tanárok akciója nem volt eredménytelen. A kormányelnök belátta, hogy valamely módon le kell csillapítani a tanári kar nagymérvű izgatottságát, elkeseredését és megszünteti a rangosztályokat s fizetési osztályokat szervez s megígérte, hogy a tanárság egyharmada a nyolczadik fizetési osztályba kerül, de úgy, hogy tiz év alatt már az összes tanárok fele ebbe az osztályba jut. — Meglehet, hogy ez az intézkedés valami presszióznak lehet a kifolyása; mert olyan — meglehet kőszá — hírek keringtek, hogy 24 tanintézet tanári kara kötelező nyilatkozatot állított ki, hogy azon esetben, ha méltányos kivánságuk teljesítve nem lesz — sztrájkolni fognak.

Mi azonban ne fenyegetőzzünk sztrájkjal, mert erre az ultimátumra még nincsen szükségünk; de azt minden esetre tegyük meg, a mire az Országos Bizottság fölhív minket: kérjük fel a választókerületek képviselőit, hogy a közoktatásügyi bizottság által már elfogadott törvényjavaslattal szemben állást foglaljanak. A főváros lelkes tanítósága és több alföldi tanító-egylet megtette a magáét, de a Felvidék tanítósága hallgat, mintha ez az ügy őket nem is érdekelné; pedig mi felvidékiek vagyunk a legközelebből érdekelve. Vagy talán a felvidéki tanító-egyletek vezetői oly szerencsés helyzetben vannak, hogy már jelenleg is nagyobb fizetést élveznek a kért minimumnál s ezért nem szállnak síkra azon kartársaikért a kiknek helyzete elviselhetetlen? Ezt nem akarom föltenni. Tegyük meg kötelességünket, míg nem késő.

A mi pedig az intéző köröket illeti, azoknak kijelenthetjük, hogy a magyarországi tanítók a kor műveltségi színvonalán állanak s a haza szeretete mélyen be van vésvé kebelükbe és ezért a végső eszközt föl-

használnak
hogy a

(Bírálati

K
gyobb
ták bef
csak an
zója) az
járól“ i
ezeket
sabb, a
nyebb
kedves
den lép
mesebbe
hajlókka

Sz
jesség k
kedjük,
tanításá
szerint
gyar pa
mellőzni
tásra. A
mit irt

Eg
dés után
tatást, t
tisztulta
a realiz
Hogy m
nak, mik
vagy kik
lanságba

Leg
természe
ben előtt
mert Lü
Hogy e
natkozó
annyiban
közelebb
nal kezd
feltalálha

használni nem fogják, hogy jogaikat érvényesítsék, de jó tudni azt, hogy a túlfeszített húr elpattan s a nyomor rossz tanácsadó.

Steinhübel János.

A természetrajzi oktatásról az el. iskolában.

(Bírálati jelentés a »Budapesti (budai) Tanítóegylet« által a természetrajzi tanítás tárgyában kitűzött pályázat eredményéről.)

Különösen a Luntz-Látzai-féle „Oskolai tanítókönyv“ érdemel nagyobb figyelmet. E könyv kiválóan alkalmas arra, hogy a philantropisták befolyását az akkori tanításra felismerjük. Elég erre vonatkozólag csak annyit megemlítenem, mit szerző (az „Oskolai tanítókönyv“ szerzője) az előszóban „a régi homályosabb időben az oskolai nevelés céljáról“ ír, midőn ugyanis kárhoztatja az akkor divatozó tanításmódot s ezeket mondja: „Basedow, Salzman, Campe által a nevelés barátságosabb, a tanítók nyájasak és csak a gonoszságnak s makacsságnak keményebb büntetői; a tanulók is inkább nyájasan utmutató édesatyjukat, kedves és okos tanácsadó barátjukat szemlélvén tanítóikban, mint minden lépten-nyomon mérgeződő s botozó hajdúkat, naponkint engedelmesebbekké, faraghatóbbakká és a nemesebb indító okokra könnyebben hajlókká kezdtek lenni.“

Szükségesnek tartotta volna a bíráló-bizottság, hogy szerző a teljesség kedvéért néhány sorban a természetrajz fejlődésére is kiterjeszkedjék, továbbá, hogy néhány vonással a természetrajznak külföldön való tanítását is esetelje; nem lett volna szabad — a bizottság véleménye szerint — Comeniusnak, Rousseau-nak, a philantropisták, valamint a magyar paedagogusoknak, mint Apáczai Csere Jánosnak idevonatkozó elveit mellőzni s ki kellett volna fejteni ezek befolyását a természetrajzi tanításra. Azt fogja a t. közgyűlés kérdezni, de hát tulajdonképen szerző mit irt e tételről?

Egy, a dolog érdeméhez nem tartozó politikai vonatkozású bekezdés után áttér szerző arra, hogy a Ratio sürgette a természetrajzi oktatást, tudunkra adja, hogy a természetrajzot tárgyaló könyvek által tisztultak a felvetődő eszmék s minden összefüggés nélkül utána, hogy a realiztikus tartalmú olvasókönyvek kezdtek a használathól kikopni. Hogy miféle könyvek azok s e könyvek mely eszmék megtisztítói valának, mik s milyenek voltak ama realiztikus irányú olvasókönyvek, ki vagy kik s hol irták azokat? e kérdéseket illetőleg szerző teljes tudatlanságban hagy bennünket.

Leginkább Kiss Á. szavaival megemlít s ismertet aztán néhány természetrajzot s Gönczy utján áttér Lübenre. Azt hittem, hogy a Lüben előtti dolgok s eseményekre szerző azért nem fordít nagy gondot, mert Lüben munkásságát s rendszerét óhajtja behatóbban tárgyalni. Hogy e hitem mennyiben valósult meg, idézem szerzőnek Lübenre vonatkozó sorait: „Az eddig dívó módok s az ő (Lüben) javítása között annyiban találunk nagy baladást, hogy a különösről az általánosra, a közelebbiről a távolabbira ment át. Tanítását egy példánnyal s olyanul kezdte meg, a mely egyed egy egész rend képviselője volt, a rajta feltalálható közös jellegeknél fogva. Szóval a tanulók szemléleti induk-

ció uton tanulják meg az állat-, növény- s ásványországot.“ A ki különben ugyanezt eredetiben óhajtja olvasni, azt a „Népnevelők Lapja“ 1891. évi folyamának 774. oldalára utasítom, hol a fentieket majdnem szóról-szóra megtalálja.

Hasonlóképen bánik el szerző Junge Frigyes módszerével s azután ezeket mondja: „Vannak, kik a természetrajzot a művelődéstörténettel hozzák összeköttetésbe s mások az állat- s növényvilág élet- és boncztanát emelik ki. Ismét mások a vallásos érdeket tolják előtérbe. Egy nagy tömeg a tárgy gyakorlatias irányát sürgeti s. i. t.“ De hogy kik ezek a „vannak“, „mások“, „ismét mások“ arról szerző többet nem szól, hanem egy „nagy útvesztőnek“ nevezi a különféle módszerek e seregét s hozzáteszi, „hogy már most e nagy útvesztőből melyik módszer vezet ki, azt megjelölni és mint leghelyesebbet célhozvezetőnek jelezni, legálább is hiábavaló lenne“ !! — Hisz éppen az a pályamunka tulajdonképpeni célja s éppen azt akarta egyesületünk a pályamunka által elérni, hogy az író megismertetvén a természetrajzi tanításra vonatkozó különböző módszereket, jelölje meg azt, melyet leghelyesebbnek, leginkább célravezetőnek tart. S ha szerző a kitűzött célt szem előtt tartja, akkor ugy Lüben, mint Junge módszerének alaposabb tanulmányozását s ennek folytán behatóbb ismertetését is szükségesnek tartotta volna. — Elmulasztotta még szerző a jelenlegi viszonyok tárgyalása alkalmával az ujabbkori s jelenleg közkezen forgó tankönyvek bírálatát s ismertetését is.

Az elmondottak alapján a bírálóbizottság egyhangú véleménye abban nyilvánult, hogy szerző a pályamunka első tételét nem oldotta meg.

A második tétel: „Határozza meg a természetrajzi tanítás célját az elemi népiskolában.“

Szerző munkálatának e második fejezetében mond néhány helyes dolgot, sőt ad jó eszmét is, de tovább nem megy. Helyes az, mit általában a természetrajzi tanítás céljáról mond, igen jó eszme az — bár nem új — hogy élettani és fejlődéstani alapra kívánja fektetni a természetrajz tanítását, de hogy szerző ezt miképen véli kivihetőnek, mennyiben vegye a tanítás az élettani és fejlődéstani mozzanatok tekintetbe, arról szerző nem ad felvilágosítást, sem pedig e momentumnak lélektani megokolását nem adja s csak megfigyeléseire hivatkozik: „hogy az állatok életéről szívesen hall (a tanuló), sőt kérdez is egyet más.“

Helyes az, mit szerző a gyakorlati s rendszerező (tudományos) irányról mond, de itt is oly általánosságban mozog, hogy szándékáról nem alkothatunk magunknak határozott képet. A bírálóbizottság szükségesnek tartotta volna, hogy szerző a háromféle u. m. gyakorlati, biológiai s rendszerező irányokat lélektani alapon behatóan fejtegesse, azokat egymástól élesen megkülönböztesse s mutassa meg, hogy ez irányok mindegyike mily befolyással van a gyermek lelkiületére, végül pedig jelölje meg, hogy a népiskolában melyik irány s mily mértékben alkalmazandó.

A természetrajzi tanítás céljáról — leginkább Dittes-Gyertyánffy nyomán, néhol szószerint — beszél szerző itt is, ott is, de nélkülözötte a bizottság a természetrajzi tanítás céljának világos s szabatos meghatározását úgy, hogy az ember tisztán látná maga előtt, mit is akar az elemi iskola a természetrajz tanítása által elérni.

A mellett szerző néha nagyon elveti a sulykot. Azt állítja ugyanis, hogy a gyermeket „egyes természeti testek ismertetése által szerzett tudása mintegy ösztönözze a saját erőire támaszkodva kutatni, viz-gálódni.“ A b. bizottság nagyon is túlhajtott dolognak tartja szerző eme kívánságát. Az elemi iskola feladata nem lehet az, hogy búvárkodó tudósokat képezzen, sem pedig az, hogy a tanulókat a kutatásra ösztönözze. Ez lehet a felsőbb iskolák hivatása, de nem az elemi iskoláké. Nagyon helyesen mondja erre vonatkozólag a tanítóképzőintézeti tanárok országos egyesületének emlékirata: „Az elvont tudományos érdeklődés felköltése csak a magasabb oktatás feladata lehet. A népiskolai tanuló a természeti tárgyak és tünemények iránt csak annyiban érdeklődik, a mennyiben azokat az általa is megpróbált vagy legalább előtte ismeretes gyakorlati foglalkozásokban, a gazdaságban, az iparnak egyik-másik ágában felhasználva látja. A népiskolai természettudományi oktatásnak feladata első sorban az, hogy a gyermekeket a házi és kerti gazdaságban, földművelésben s iparban előforduló tárgyak, természeti folyamatok helyes megfigyelésére, megértésére vezessük s csak másodsorban és mellékesen jöhet tekintetbe az úgynevezett általános műveltséget célzó ismereteknek nyújtása. Ilyen irányú tanítás által azt érjük el, hogy a gyermekekre nézve a szemlélet körébe eső természeti tárgyakkal való foglalkozás becses s kedves lesz s továbbá, mert nála az ismeret és gyakorlat szorosan összefügg s egymást kölcsönösen előmozdítja: a gazdasággal és iparral való értelmes foglalkozás alapját vetjük meg.“

Az említett „emlékirat“ eme nagybecsű szavaira utalom szerzőt akkor is, midőn azt kívánja, hogy a gerincztelen állatokat és spórás növényeket az elemi iskolában nagyobb méltatásban részesítsük. Hogyan lehet s mi szükség az elemi iskolai tanulóktól azt megkivánni, hogy ők az alsóbbrendű állatok és spórás növények életét és bonyolult fejlődési mozzanatait megértsék? Ezt még a középiskolák alsóbb osztályaiban sem kívánják. Paszlavszky József főreáliskolai tanár s jeles tankönyvíró a középiskolák II. osztálya számára írt „Az állatok természetrajza“ című könyve előszavában ezeket mondja: „Azt hiszem, hogy az állatvilág még alsóbbrendű*) lényeivel foglalkozni ez osztályban céltévesztett munka. Nem az itt az oktatás célja, hogy mindenre megtanítsuk a tanulót, hanem az, hogy felkeltsük benne a természet iránt az érzéket a mindennap szemlélhető lények közelebről való megismertetése által.“

Mennyivel inkább mondhatjuk ezt az el. isk. természetrajzi tanításról!

(Folytatása következik.)

Magyar László.

Válasz a „Jövő zenéje“ cz. cikkre.

A szerkesztő úr szíves engedelmevel a következőkben adom meg válaszomat Minke úr cikkére:

Igen örvendek, hogy naiv cikkem — a minek azt Minke úr elkeresztelni szíves volt, — oly általános érdeklődést keltett. Az ügy érdekében óhajtom, hogy minél számosabban világítsák meg a kérdést, s

*) T. i. a férgéknél alsóbbrendű.

csak egyért esedezem: „Méltóztassanak tárgyilagosa­knak lenni.“ Azt hiszem, ez nem naiv kérés.

Kerülve minden személyeskedést, ez alkalommal szorosan a M. úr által felhozottakra adandó válaszra szorítkozom.

Kezdjük a „Jövő zenéjén.“ Komoly cím, tagadhatatlan. De van-e még valaki M. úron kívül, aki cikkemből ki tudja olvasni, hogy én az egyhuzamban való tanítás behozatalát „azonnal“ kívánom? Azt hiszem: senki. Mert én sehol és soha sem mondtam, hogy azonnal kell alkalmazni az egyhuzamban való tanítást, csupán az egyhuzamban való tanításnak előnyös voltát iparkodtam — naivul bár, — de csekély tehe­ségemhez képest bebizonyítani.

Hogy mikor én az egyhuzamban való tanítást előnyösebbnek tartom a megszakított tanításnál, akkor miért kell felemlítenem, hogy a tanácsosunk tanító fia; a tanfelügyelőnk tanítóbarát, s hogy ezek az urak szívesen időznek a tanítók között; hogy az igazgatók külön vacsorákat rendeznek, hogy mit tudom még miféle hogy, hogyan tartozik ide: azt igazán nem értem, de hát ily naiv embertől, mint jó magam, talán nem is lehet ezt rossz néven venni.

De hát miért is vagyok én s velem azok, a kik az egyhuzamban való tanításnak merünk hívei lenni s előzetes engedélykérés nélkül, ezen meggyőződésünknek írásban kifejezést adni, oly annyira naivak?

Mert — mint M. mondja — egyetlenegy komoly számba menő érvünk sincs. Csak szókkal dobálódzunk.

Köszönjük! De hát a gyermekbajok, a tanítás sikere, a tanítók erkölcsi tekintélye, egy sem komoly számba menő érv?

Hát van-e komolyabb kérdés, mint a gyermekbetegség, a tanítás a tanítók tekintélye?

Vagy már oly magasan állunk, hogy ezek nekünk „naiv“ szódobá­lódzások?

A nyári nagy szünidőnek augusztus—szeptemberről, július—augusz­tusra való áttétele ugyan miért történt? Nem a gyermekek egészségi szempontjából-e? Avagy M. úr előtt is első a tanítás és második a ne­velés? Avagy akkor az intéző körök férfainak jobban szívökön feküdt a gyermekek egészsége, mint ma? Avagy ma már azt hiszi M. úr, hogy nem kell a gyermekek testi fejlődésére figyelmünket fordítani? Feledi M. úr, hogy a gyermeknevelés más a fővárosban, más a vidéken? És feledi ezeken kívül M. úr azt is, hogy másnak is lehet véleménye, a melyet M. úr úgy nevez, hogy naivság.

Igaz, M. úr megczáfolta állításaimat, de hogyan. Szerinte ko­molyan.

Amit a gyermekbetegségekről mond, legyenek szivesek még egy­szer komolyan átolvasni és ha azok nem „szavakkal való dobálódzá­so­k“, akkor legyenek akármi.

Második nagy tévedése M. úrnak, hogy az egyhuzamban való ta­nítást a népiskolába (a népnek iskolájába — M. úr szerint) akarja ál­talam bevezettetni, pedig én a főváros iskoláiról beszéltem. S hogy a fővárosnak speciális viszonyai vannak s azokat szem elől té­veszteni nem szabad egészen, azt talán M. úr is elismeri.

Paedagogiai okaimat a helyett, hogy czáfolná, erősíti. És mégis „naiv“-ság azt állítani, hogy az egyhuzamban való tanítás előnyösebb.

A mit a 3—4—5 órai munkáról mond M. úr, az meg aztán az igazi komoly érvelés. Hát ki mondja, hogy annak a gyermeknek 8—11 vagy 8—12-ig egyhuzamban megszakítás nélkül kell dolgoznia? Avagy 10 percz vagy negyed órai megszakítás nem megszakítás? Aztán a rendelkezésére álló egész délután nem inkább alkalmas arra, hogy a gyermek testileg, lelkileg, szellemileg felüdüljön?

Az ismétlő óraadás, ha nem is kisebbítette, pedig kisebbítette, de semmiesetre sem emelte a tanító tekintélyét. Erre eszembe jut, a mit B. barátom beszélt el, a ki fültanuja volt az esetnek.

Két úr megy az utcán. Szemközt jő velük egy tanító. Ez utóbbi az urakat köszönti. Odább menve az urak egyike kérdi társát: „Te ki volt ez, a ki téged köszöntött?” — „Ha azt akarod, hogy téged is köszöntsön — mond a kérdezett — küldj neki holnap fiad által egy frtot ismétlő óráért.”

Az ismétlőről szólva, noha ezt sem tartom idetartozónak, még csak annyit. Ha megmarad, a mint azt M. úr megjövendeli, akkor 1. elesik M. úr főérve az egyhuzamban való tanítás ellen és 2. akkor más színezete lesz a szülők előtt az ismétlő órának s nem fogják olybá venni, mint az a fentmondottakból kitűnik.

Még csak a kényelmes oldalát illetőleg mondok néhány szót M. úrnak.

Ő, a ki folyton hangoztatja, mily fárasztó az egyhuzamban való tanítás a gyermekre, akkor komolyan azt állítja, hogy az egyhuzamban való tanítás a tanítók kényelmi szempontjából értékes. Értékesíthetik szabad idejüket és a ki irodalommal is akar keresni, jobban megteheti.

És most nem? Most nem értékesítjük időnket s nem foglalkozunk irodalommal? Hát ez az a komoly érvelés, mely bennünket naivaknak nevez?

Ez oly izű, mintha M. úr is hallotta volna Tenczer Páltól, mikor mondta: „A tanítók állásfoglalása az egyhuzamban való tanítás mellett nem egyéb lezkehajhászásnál.”

M. úr czikke tehát teljesen elégséges arra, hogy az egyhuzamban való tanítás rendíthetlen híve maradjak továbbra is, mert M. úr czikke semmi elfogadható érvet sem hoz fel ellenem s az a körülmény, hogy oly dolgokról beszél, melyek nem is tartoznak a tárgyhoz, azt bizonyítja, hogy M. úr érvtelenségben van egyhuzamban, de azért én vagyok a — naiv.

Erdőssy.

TÁRCZA.

A megjavított szerkesztőség.

— Épületes történet. —

(Elbeszéli egy szerkesztő.)

Hogy a lapszerkesztéshez határozott képességeim vannak, ezt születésem után azonnal elárultam. Oly éktelen sivitást és sikoltozást vit-

tem véghez, hogy a „nagyuszájú“ epithetont már ekkor is kiérdemeltem magamnak.

Kis fiú koromban a trombitás katonák voltak ideáljaim. Csak később, mikor írni és olvasni megtanultam, szerettem volna szerkesztő lenni. Szülőim szörnyű módon megőrültek fejlődő gusztusom ilyen váratlan és vehemens megtisztulásának, de én már akkor is tudtam, hogy a trombitás katona és szerkesztő között semmi különbség sincs. Mind a kettő lármás hadakozó. Nem is fognak tehát csodálkozni, ha elmondom, hogy gimnazista koromban a latin praeparatiók hosszú és unalmas órái alatt megjelenő „Gondűző“ című legvegyesebb tartalommal írott lapot én szerkesztettem.

Mikor aztán önálló emberré lettem, mindig valamely szerkesztőség szomszédságában laktam és csak oly vendéglőbe, kávéházba jártam, hol legalább 10 újságíró és 3 szerkesztőt találhattam. Rajongtam a zurnalisztákért és mindenkor csak újságírók ismeretségét kerestem. Meg is ismerkedtem nemsokára valami Kohn Adolf nevű uri emberrel. Azt hiszem, hogy e név önök előtt sem egészen idegen hangzású. Kohn azonban alaposan becsapott, mert két évi ismeretség után küldt, hogy nem is volt hírlapíró, hanem „buchhalter“ egy kiadóhivatalban. Számos krigli sör, borju-pörkölt, székely-gulyás, halászlé, pikoló, fagyalt, szu'tán, britanika és virginiával sirattam meg e pseudo-író barátságát.

Végre megválasztottak a »Népn. Lapja« szerkesztőjének.

Szerkesztőnek lenni, mily édes és magasztos öntudat! Tudják-e önök, hogy mi egy szerkesztő? Mindenek előtt tartozom azzal a kijelentéssel, hogy a szerkesztő nem olyan hétköznapi ember, mint más közönséges halandó. Ő több. Mert mikor az utcán, vendéglőben, kávéházban vagy egyebütt e két szó elhangzik: szerkesztő úr! minden szem felém fordul és hallom, a mint a közelállók álmélkodással suttogják egymásnak: egy szerkesztő! Aztán az a különös kiváltság mikor, unalmasáig megszokott nevünk helyett azt az öt betűt vethetjük oda: Szerk. De ez még mind semmi a hatalom ama korlátlan szimbóluma mellett, melyet e jelentős szó egyesít magában: mi. „Mi a leghatározottabban kérhetőnk . . .“ vagy „Mi nem ismerhetjük el . . .“ vagy „Nem helyeselhetjük mi sem a kormány ama intézkedését . . .“ stb. mily erély és hatalom nyilvánul e kitételekben! Igy csak koronás főök és a modern nagyhatalmasság: a sajtó emberei beszélhetnek.

Minden fénynek megvan azonban a maga árnyéka, minden hatalomnak a maga gyöngye oldala. Az első mámort csakhamar az első szám megszerkesztésének gondjai váltják föl. Első szám! Mily sokat mondó, nagy jelentőségű két szó ez egy szerkesztő életében. Tartalom, irány, eszme, választékosság, törekvés, szellemesség, lelemény mind, mind bele vannak lehelve az első számba. Mennyi gond, tépelődés, fáradság, munka, javítás, simítás, mire az első szám megjelenik. S mire elkészült s postára megy, csak akkor kezdődik az igazi kinszenvedés, a kétségbeesztő bizonytalanság. Mert hát bizony a lapot nem a magunk szép személyének írjuk, hanem az olvasó közönségnek. Az pedig kérlelhetlen kritikus.

Be is szólítottam Mázas urat, az egyetlen dolgozó társat, ki künn a másik szobában kezdett rágódni a második számon.

— Sose bántsá, Mázas barátom, még azt a 2. számot. Jobb lesz, ha

kipühatoljuk előbb a hangulatot, hogy miként fogadták az elsőt. Van egy eszmém. Nézze itt van 2 frt; menjen el a „Bányay“-ba vacsorálni. Oda nagyon sok főv. tanító jár, talán hallhat valamit. Önt nem ismerik, egészen közel ülhet asztalukhoz. Elnézhet a „fehér ló“-ba, meg a „Muhr“-ba is két deczire, talán ott is hall valamit a lapról. Budára azonban okvetlen át kell mennie, mert a „Buzik“-ba nagyon sok tanító jár. Útba ejtheti a „polit. greizler“-t és a „márvány mennyasszony“-t is egy-egy spriczerre. De csak okosan csinálja a dolgát. Mázas úr, holnap aztán referáljon a hangulatról. Érti? Most pedig sok szerencsét és kitartást kívánok! Jó éjszakát!

Mázas zsebre gyűrte a 2 frtot és vigan füttyörészve lebegett tova az éj kétséges homályába. Lefeküdtem. Hosszasan elgondolkodva végre is az egyszeri plébánosnak adtam igazat, ki azt prédikálta hiveinek, hogy mindig a megsemmisülés gondolatával feküdjenek le, mert sohasem tudhatjuk, hogy virradóra nem-e halva ébredünk fel.

Reggel már 5 óra előtt Mázas éktelen dörömböléssel vert föl legjobb álmomból. Első tekintetre észrevettem, hogy küldetésében hiven eljár, mert meglehetősen be volt „állítva.“ Most láttam csak, hogy nagy feladatot adtam a jó fiúnak.

— Nos? — kérdem, még lélegzetemet is visszafojtva. Hogyan állunk Mázas barátom?

— Nyugodtan tovább alhatik, redaktor úr — szólt Mázas rémséges csuklással — a főv. tanítók mindenről beszélnek, még a pinguinok esetleges aklimatizációjának kérdéséről is vitatkoztak, de a „Népev. Lapja“-ról egy hangot sem hallottam.

A felelet nem elégített ugyan ki, de mégis megörültem neki. Legalább tudtam, hogy nem szapulnak.

Bezzeg nagyot fordult a világ kereke egy fél év alatt.

— No, hogy vagyunk a lappal, fiatal barátom, — kérdé egy régi ismerősöm, ki tapasztalt ember az ilyen dolgokban.

Roszzul, nagyon rosszul, igazgató uram, minden kedvem elment a lapszerkesztéstől. Haragszik rám az egész világ, a miniszterium, a tanfelügyelő, az egyesület és mindenki. Olyan érzékenyek ma már az emberek, mint egy elkényeztetett gyermek. Meg sem eszik, ha nem cukorsütemény, a mit eléje tálnak. Nem kell ma már hús, kenyér, bor, mert megcsömörленnek tőle. Bombont tűr meg csak ma már a gyomor, persze azt is tömjénfüst dekorációval. Legutóbb a főv. tanítónők haragudtak meg rám. Azt mondják, hogy gyűlést is tartottak már, melyen állást foglaltak a lap ellen. És valljon miért? Mert ki mertem írni, hogy a tanítónők nem járnak gyűlésekre. Ha nem szeretnek a „Népevelőkbe“ és a budai egyesületekbe járni, iratkozzanak a „Dorottya egyesületbe“ ott csupa nő van. Hiszen minden ötödik főv. tanítónő tagja csak az egyesületnek.

-- Hát öcsém, az, hogy a miniszterium, a tanfelügyelő, egyesület és egyebek haragszanak rád, nem baj, azt majd csak kihevered. Hanem hogy a tanítónők haragszanak, az már baj. De hogyan is irhattál ilyet a lapba? Épen megfordítva kellett volna írni!

— Mit? Megfordítva? Hát nem az egyesület javát akartam én ezzel? Talán lelkiismeretem ellen irjak? No, ezt nem teszem!

— Eh mit! Lelkiismeret? Mind lári-fári! Ezzel a főv. tanítónőket

nem javítottad meg, és még haragszanak is rád, Máskor ellenkezőleg cselekedj és azt ird, hogy oly sok szép és kedves arcú főv. kartársnőt láttál a gyűlésen, mintha csak bálban lettél volna: még akkor is, ha egy sem volt ott. Akkor a jövő gyűlésre legalább is 4—5 tanítónő el fog jönni, már csak kíváncsiságból is, hogy lássa azt a sok szép és kedves kollegát. A „Mária-Dorottya-Egyesület“-rői meg azt kell irdnod, hogy abba oly tömegesen iratkoznak a főv. tanítónők, hogy 2 irdnok kifizamította a karját, nem győzik a munkát. Igy ám, édes öcsém, de nem ahogy te csinálod!

Keserűen mosolyogtam, de végre is igazat adtam neki.
Majd megpróbáljuk!

Szomjas István.

Segélyezésünk ügye.

F. hó 25-én tartja a Bpesti Tanítók Segélyegyesülete közgyűlését, azért fel akarom használni az alkalmat annak megvilágítására, hogy nevezett egyesület nem viseli teljes joggal a „segély“ jelzöt.

Segélyegyesületnek általában — mint neve is mutatja — az a célja, hogy tagjait rövid úton, könnyen és olcsón juttassa segélyhez, illetve kölcsönhöz; a kötelezettséggel ne rójjon oly terheket rájuk, melyek a segélyezés fogalmával össze nem férnek és a tagok megterhelhetésével tökézt gyűjt.

A fővárosi tanítók segélyegyesülete — szerény véleményem szerint — nem felel meg teljesen céljának, mert:

1. Sem rövid úton, sem könnyen s olcsón legkevésbbé sem jutnak a tagok kölcsönhöz. Bátran el lehet Bécsbe s onnét vissza gyalogolni, mig pénzhez jutnak. De ki tehet erről? Nem a személyek. Az alapszabályok.

De éppen a napokban hallottam olyan esetet, hogy a kölcsönkérő hatszor szaladgált ide-oda s mire hetedszer a pénztároshoz jutott, azt mondták, hogy beteg, nem lehet vele beszélni. Tessék a gyors segély!

2. A 6% kamat, oly nagy tökével rendelkező egyesületnél, mint a mienk, nagy adó. Ez is csak látszólagos, mert tényleg 8—9%-ot fizetünk kölcsönünk után, mint ezt alább kimutatom.

3. Az egyes halálesetek után fizetendő 50 kr minden esetnél, a mellett, hogy a hátramaradottaknak 200 frtot fizet ki, a tagok nagy számánál fogva legalább 100 frttal növeli a segélyegyesület tökéjét.

4. A törlesztés oly akadályokkal jár, hogy nagyon kevesen teljesíthetik azt pontosan, mert a pénztároshoz a nagy távolság miatt nem juthatnak el akármikor, s ha odajutnak, nem ritkán hiába mennek. Ha pedig póstára adják, növekedik a költség, tehát emelkedik a kamat.

Emelkedik továbbá a bélyegadóval.

5. Minden egyes késés után — a mi a fönti okoknál fogva kevésnél nem esik meg — késedelmi kamat jár; tehát ismét növekedik a kamat.

Ez sem fér össze a segélyezés fogalmával.

6. Nyomorult 50 frtra két kezes kívántatik. Nem elég egy kezesen kívül az illető becsülete és állása?

7. Ha valaki halasztást kér, megindul a hajsza a kezesek után, hogy beleegyezésüket írásban adják.

Mindezek oly akadályok és nehézségek, melyek inkább illenek bármely pénzintézeti manipulációhoz, melyben a pénzforgatás üzleti dolog, mint oly egyesülethez, melynek egyedüli célja a segélyezés s melyet egyedül magunk tartunk fenn magunknak, hogy egymáson segíhessünk, ne pedig nyúzzuk egymást ott, a hol lehet.

Azért a következő — írásban is beterjesztett — indítványomat ajánlom a t. közgyűlés figyelmébe:

1. Vagy a kamatláb szállíttassék le legalább 4°/_o-ra.
2. Vagy az 50 kros befizetések szállíttassanak le 25 krra.
3. Vagy a temetkezési járulék emeltessék föl 300 frtra.
4. A késedelmi kamat törültessek.
5. Kis összegre egy kezes is fogadtassék el.

6. Az esetleges halasztás adassék meg nehézség nélkül.

7. A budai oldalon is legyen egy megbizottja az egyesületnek, a ki a törlesztéseket beszédheti és azokat a pénztárba szállítja.

Végül: a föntiekből kifolyólag az alapszabályoknak minél rövidebb idő alatti gyökeres átdolgozását tartom kívánatosnak.

Addig, míg ezek a kívánalmak érvényre nem jutnak, nem tekinthetem az egyesületet segélyegyesületnek, hanem pénzintézetnek, melynek célja: minél nagyobb tőkével rendelkezni, s ezt a tagok megadóztatásából gyűjteni egybe.

A segélyezés példájakép felemlíthetem a budai tanítóegyletet, hol 1—2 óra lefolyása alatt 25 frtnyi kölcsönt kaphatnak a tagok egy kezes mellett kamat nélkül 5 frt negyedévi törlesztéssel. Halálozás esetén pedig 100 frtot fizet. S mi a kötelezettség? A négy frtnyi tagsági díj lefizetése — egyéb semmi! S hol áll az egyesület tőkéje a segélyegyesület tőkéjéhez?!

Ha segélyegyesület, hát legyen segélyegyesület!

Velösy Lipót.

V á l a s z

Minke Béla kollega úrnak.

A „Népnevelők Lapja“ ez évi 6. számában Minke Béla kartársam az egyhuzamban való tanítás kérdése kapcsán az igazgatói vacsorákról is tesz említést oly értelemben, hogy azok a tanítói közszellem megromlására és az összetartás meglazítására vannak.

Tölem kérde Minke úr: „hogyan és miért administrálnak külön a fehér asztalnál a tanítószág kirekesztésével, annak szűgyenyítésére és megalázására stb.“

Bár a válaszára nem én vagyok illetékes, mert ezen vacsoráknak sem kezdeményezője nem vagyok, sem azokon valami különös szerepet nem viszek; a kérdést sem tartom olyannak, melyet úgy hangjánál, mint supponálásánál fogva a nyilvánosság előtt kellene szellőztetni: mégis Minke kartárs úr megnyugtatóására a hozzám intézett kérdésére a következőkben adom meg a választ.

A szóban forgó vacsorák teljesen magán-természetűek, miből önként az következik, hogy azok senkire nézve nem kötelezők, de nincs is kizárva azokból senki. És itt rektifikálni kell Minke úrnak azon állítását, mely szerint azt mondta volna neki, hogy azért van onnan kizárva a tanítóság, mert ott adminisztrációról van szó. Mikor Minke kartárs úr engem magánbeszélgetés alkalmával e dologról interpellált, azt mondtam neki, hogy ott főleg adminisztrációról van szó, mely a tanítóság nagy részét nem is érdekli. A tanítóság kirekesztéséről azonban egy szót sem mondtam, nem is mondhattam, mert volt ott már osztálytanító is, kit igen szívesen láttunk körünkben. Hogy az ily magánjellegű összejövetelek alkalmával a napi eseményeken kívül az iskolai adminisztrációról és a hatósági rendeletek és intézkedések egyöntetű végrehajtásáról is folyik a beszéd, ez — azt hiszem — sem magának a tanúgynek, sem pedig a tanítóság kárára nincsen. Azt is mindenki természetesen fogja találni, hogy az erre való törekvés legelső sorban az igazgatóknak nemcsak hivatásuk, de kötelességük is. Ne lásson tehát se Minke barátunk, se más tanítótársunk az igazgatói vacsorák köpönyege alatt valami titkos összeesküvést, mely az osztálytanítói tekintély megrontására tör; azt hiszem, ily gyanúsításra még egy igazgató sem szolgált reá.

Ellenkezőleg, legyenek meggyőződve úgy Minke barátunk, valamint a vele egy nézetben lévő többi kartárs urak is, hogy ha e vacsorák alkalmával egyszer általános tanúgyi és tanítói érdekekről lenne szó, az esetben ez érdekek minden igazgató személyében is egy-egy lelkes szószólóját lennék.

Budapesten, 1893. évi február havában.

Jeny József.

Turisták a hajógyárban.

Hajógyár! Ez volt a jelszó két hét óta! A Tanítói Turista Osztálynak számos tagja ugyanis azt az igen életrevaló óhaját fejezte ki, hogy az Osztály kirándulási bizottsága használja fel a téli évszakot is s eltérően a többi osztályoktól, rendezzen téli tanulmány-kirándulásokat nevezetesebb helyi gyárakba. A rendezés megtörtént s így jutottunk mi az óbudai hajógyárba, hol az igazgatóság részéről rendkívül előzékeny fogadtatásban részesültünk. Csütörtökön e hó 9-én d. u. $\frac{1}{2}$ 3-ra volt a találkozás kitűzve Gergelyi Jakab igazgató urnál, az óbudai tanuló-utczai leányiskolában. Régen láttunk együtt oly diszes társaságot mint a jelen alkalommal. S nem volt Osztályunknak még oly kirándulása, melyen szépeink, t. tagtársnőink közül annyian jelentek volna meg, mint most; pedig az idő nem kedvezett valami nagyon, mert tulságos enyhe volt. Nem is bánta meg egyikünk sem! De a távollévők méltán bánhatják, hogy ilyen tanulságos és kellemes együttöltésre kedvező alkalmat elmulasztottak.

Buzgó tagtársunk a derék Gergelyi igazgató, ki egyike a legpontosabb választmányi tagoknak, ismert szeretetreméltóságát s szíves figyelmét élénken érezte a társasággal. Nem kongott az iroda, hanem ugyancsak be volt rendezve terített asztallal. Nem is tudtuk eléggé megköszönni azt az igazi magyar vendéglátást.

No, de hát más célunk lévén, sajnálatunkra nem időzhettünk itt sokáig, hanem a kezdet nehézségein pompásan keresztül esvén, innen már jó hangulatban indultunk tovább a hajógyár megtekintésére. Kedves házigazdánktól el sem búcsúzhattunk azon egyszerű oknál fogva, mert ő dicséretére legyen mondva, velünk maradt az utolsó perczig, daczára annak, hogy a hajógyárnak minden zegét-zugát ismeri már.

Marks kartársunk, mint e diszes csapat vezetője, szintén teljes megelégedésünkre felelt meg eme szép tisztének. A hajógyárba érve jelentést tett az igazgatóságnak megérkezésünkről, hol aztán szaktisztviselőt bocsájtottak rendelkezésünkre kinek szíves magyarázata mellett két teljes órát töltöttünk e szigeten.

Hosszú idő, de nekünk bizony rövid volt. Oly sok érdekes látnivalónk volt, — daczára annak, hogy most nem nagy az üzem, — s oly vidám csevegések, élcelődések s epizódok fűszerezték e tanulásunkat, hogy igazán játszva tanultunk s az idő mulását észre sem vettük.

Meg vagyok győződve, hogy az idő jól eltöltése mellett mindegyikünk ismeretköre jelentékenyen bővült. Megtekinthettünk minden műhelyt s minden munkát a nélkül, hogy kifaradtunk volna — a nézésben. Körútunk befejezése után megköszöntük az igazgatóság szíves előzékenységét s most már a szellemi táplálék után, testünk táplálására is gondoltunk.

Marks Henrik vezetők intézkedett egy óbudai vendéglőben az oszonna s vacsora iránt, ámde aggodalommal voltunk az iránt, hogy mily helyiséget szemelt ki? Velünk maradhatnak-e a hölgyek? S örülök, hogy e tekintetben is igen tapintatos volt. Nagyon tiszta helyiség s külön szoba állott rendelkezésünkre, úgy, hogy a hölgyeink is teljes otthonossággal érezvén magukat, körünkben maradtak mindvégig.

Ez a szép turistai egyetértés! Nem hagyta el egyik sem a másikat, míg az egész társaság vissza nem tért!

Ámde egy érdekes pontot még kifelejtettem, melynek pedig szintén nagyrésze volt abban, hogy társaságunk oly jól mulatott az oszonna mellett.

Van Ó-Budának számos speciális nevezetessége mellett egy kitűnően szervezett dalárdája is, melynek karmestere Ebner Károly kartársunk. Ő nem elégszik meg azzal, hogy a dalárdájával fárad és sikereket arat, hanem 4 jó hangú úri emberrel egy magán férfikart alakított, kik önmaguk szórakoztatásán kívül mások mulattatását is tűzték ki célul az u. n. „pacsirta dalok“ előadásával. Mi is oly szerencsések voltunk, hogy tiszteletünkre rendezett dalelőadásaikban egész estélyünkön gyönyörködhattunk. Oly precise és szabatos volt előadásuk, hogy valamennyiünket lebilincselte s szép dalaikért viharos tapsaink fejezték ki elismerő köszönetünket.

Szép társaságunk oly megelégedettséggel tért vissza e kirándulásról, hogy mindannyian föltették magukban, miszerint ha csak különös körülmények nem kényszerítik, bizony el nem marad a Tanítói Turista Osztály további kirándulásairól.

Végül még egyet! Nem egy tagtársunk van, ki az ily eszme megszületését örömmel üdvözli, sőt nyélbe ütését sürgeti, de a kivitelről távol marad. Miért van, illetve miért volt ez? — nem tudjuk. De estélyünkön őket is éltettük s kitartóbb buzgóságukért üritettük poharun-

kat. Lehet, hogy használni fog s Osztályunk eme szép sikereihez ők is hozzájárulnak. Vizontlátásra!

Sectio.

Tanítóegyesületek működése.

A „Fehérmegyei Tanítótestületek“ értesítője az 1891—92. társ. évről. Szerkesztette Sziklay P. Gyula. XIV. füzet. Ez évkönyvvel való foglalkozást e helyen teljesen fölöslegessé teszi a „Fehérmegyei Tanítótestület“ 1892. év szept. hó 28. és 29-ikén tartott közgyűléséről Szirbek József által irt kimerítő tudósítás, melyet lapunk 1892. évi 42. számában közöltünk. Itt csupán Velinszky Ferenc pályadijat nyert műveinek figyelemmel való áttekintését ajánljuk t. kar-társainknak, melyeknek elseje, egy kissé hosszú bevezetés után, szak-avatottsággal és elmésen ír a népiskolai egészségtan tanításáról; másod-ik cikke meg Ázsiáról nyujt módszertanilag szépen és jól kidolgozott leczkét. — Szirbek Józsefnek az 1891. évi nagygyűlésen pályadijat nyert, körülbelül 10 iv terjedelmű számtani munkája Székesfehérvárott Singer Ede kiadásában is megjelent ily czim alatt: „Vezérkönyv a kö-zönséges törtek tanításához.“ A munka ára kötve 1 frt.

V. L.

I R O D A L O M.

A magyar helyesírás 73 gyakorlati leczkében czimű igen praktikus könyvet irt Hoffmann Mór nagykanizsai tanár segéd-könyvül a helyesírás tanításához és tanulásához. Szerző a magánhang-zókra vonatkozó helyesírási tudnivalókat 7 gyakorlatban ismerteti még pedig igen alkalmas példákon. A mássalhangzókra vonatkozókat 47 gy-a-korlatban illusztrálja, 12 leczkét szán a szók és szótagok helyesírására és végre 7 gyakorlatban alkalmazza mindazon tudnivalókat, melyek az írásjelek helyes használatára vonatkoznak. A könyv teljesen megfelel céljának, mert egyszerű nyelven van írva, példái is egyszerűek és kere-setlenek s főleg a könnyű megértés céljaira kiszemelvek. Tanítóink, kik az áldatlan grammatizálás helyett főkép a helyes beszéd és írás elsajátítására fektetik a fősúlyt iskolájokban, e könyvnek nagy hasznát vehetik s ép azért melegen ajánljuk figyelmökbe. Kiadta a Lampel Ró-
bert (Wodiáner F. és Fiai) czég Budapesten. Ára?

V E G Y E S E K.

— **Tanítóink és tanító-egyesületeink figyelmébe.** A tanítók fizetésének rendezését az országgyűlés már április hóban fogja tárgyalni. Ne legyen egyetlen képviselő sem, kit a tanítók addig küldöttség és kérvények útján meg ne keresnének oly értelemben, mint azt az Országos Bizottság ajánlja.

— **Kérelem.** Lapunk előfizetői között nagyszámmal vannak olyanok, kik a mult évi előfizetési díjakat nem küldötték még be egészen. Tisztelettel kérjük

az illetőket hátralékaik szives beküldésére, mert ellenkező esetben kénytelen lesz a kiadóhivatal a lapot részükre beszüntetni.

— **Meghívó.** A Mária Dorottya-egyesület tanítónői szakosztálya e hó 25-én, szombaton d. u. 5¹/₂ órakor a tanítónőképző intézetben (Andrássy-út 65.) ülést tart, melyen vendégeket is szívesen látunk. **Tárgyak:** Gelléri Mór előad a »Háztartási iskolákról« (a mult ülésen kitűzött vitatétel.) Gallauner Lujza felolvas »Egy nevelőnaplójából« czimen. — **S e b e s t y é n n é** Stetina Ilona elnök.

— **A Népevelők Budapesti Egyesületének** báljáról kétféle referadát írhatnánk. Az első szerint a bál legsikerültebb mulatsága volt az idei farsangnak, a másik szerint a bál nem sikerült. És mind a kettő igaz. Még hölgycipők oly erős próbára sohasem voltak kitéve, mint február 6-án a vigadóban. A kik Terpsichorenak szeretnek áldozatot hozni, azok kifejezhetik legmélyebb hódolatukat a kecses istennőnek. Minden hölgyre 6–8 frakkos úr leskelődött, kik versenyre keltek egymás ellen, hogy a redout összes termeit körül keringőzhessék. De hát tulajdonképen azon kellene kezdenem, hogy 10 óra tájban megjelent a Rákóczy induló hangjai mellett a bálanya, dr. Verédy Károlyné ő nagysága s szereztetreméltóságával elbájolta a jelenvoltakat. Mindenki a Szelnár által remekül feldíszített emelvény felé sietett, hogy üdvözölje a lady patronest, kinek mindenkihez volt egy-egy iekötelező szava. Rajta látszott meg legkevésbé, a mi nekünk sehogysen tetszett, hogy mi ugyan elegenden volnánk, de a vigadó mégis bő köpcönyeg a mi számunkra. Mert mi tagadás benne, kevesen voltunk, s nagyon lassan verődünk össze. Legpontosabban jelent meg R ó z s a v ö l g y i tanácsnok úr, ki itt vélte látni a főv. tanítóság disze-virágát. Itt is volt, de nem oly tömegben, mint számarányához képest megjelenie kellett volna. A jókedv azért nem maradt el; cigány — katonazene egymást váltogatták, csak a tánczolókra nem maradt egy csepp szünetelés sem. Mikor E r ö d y Ernő pattogós souper-csárdására került a sor, akkor meg egészen feledésbe ment, hogy még aznap apró nebulokat is kell tánczoltatni. Hajnal volt már, mikor a diszes hölgykoszorú hálásan köszönt meg K u g l e r Jánosnak, a rendező bizottság elnökének, hogy nekik ezt az élvezetet megszerezte. A 60-tól 120 párig emelkedő névsort olvashatták 7-kén a napi lapokban. (Referens.)

— **A Budapesti (budai) Tanítóegylet,** mint minden évben, úgy ezidén is megtartotta segélyalapja javára rendezett hangversenynyel egybekötött tánczvigalmát. Az estély f. hó 8-án ment végbe a budai »Fácán« termeiben és sikere minden tekintetben fényesnek mondható. A buzgó rendezők, élükön az egyesület új elnökével: S o m l y a y Józseffel, mindent megtettek az est sikerének biztosítása érdekében s hogy nem hiába fáradoztak, leginkább mutatja az, hogy az est 200 frtnál többet juttatott a jótékony czélnak. Maga a hangverseny igen élvezetes volt s kielégíthette a legkényesebb igényeket is. Közreműködtek benne H o p p e Rezső karnagy vezetése alatt a »Harmonia« nagyobb részt tanítókból alakult daloskör, remekül előadott énekszámokkal, továbbá Seebald S., Moser S., Menner S. és Kugler J. urak vonósnégyessel, Héger Lujza k. a. precíz zongorajátékával és Kugler J. úr művészies gordonka-sólójával. Felolvasás is volt ez alkalommal, ezt R á k o s i Viktor úr szolgáltatta ki egy régebbi humoros tárczáját olvasta fel új habotára indítva a termet zsu. olásig megtöltő diszes közönséget. Azután megkezdődött a táncz, mely feszelen jókedvben egész reggelig eltartott. Az első négyest 80 pár tánczolta, s örvendetesen konstataljuk, hogy a diszes hölgykoszorúban számos budarészi kartársnőt ismertünk fel.

— **Nyelvőben él a nemzet!** Csak a napokban zajlott le a lélekemelő Eötvös-ünnepély, mely oly fenségesen tükrözé vissza halhatatlan Eötvösünk szellemét. E fenséges szellem az, mely hivatva van bennünket nagygyá, más nemzetiségűeket szerető testvéreinkké, hazánkat magyarrá tenni. Nagy feladat ez, mely alapjában azonban már el van végezve; meg van mutatva az út, magasztos célunk eléréséhez. A magyarosodás jóleső jeleivel még ott is találkozunk, a hol a magyarosítás a helyzet természeténél fogva szinte lehetetlennek látszik. És épen azért szinte megdöbbenéssel olvassuk a Néptanítók Lapja ez idei 12. számában, hogy a fő- és székvárosban, tehát a magyar hazaszívében fennálló »Protestáns országos árvaház« igazgatósága egy kiirt pályázathoz a megválasztandó tanítótól a német nyelv tudását is megköveteli akkor, midőn legjobb tudomásunk szerint a fentjelzett intézetben a tannyelv tisztán magyar, midőn a növendékeknek 90%-a magyar, 6% a tót és csak 4%-a német. Korántsem akarjuk e tény felemlítésével ez országos intézet nagy-

érdemű vezető közegeit germánizálással vádolni, csupán rámutatunk ezuttal e visszás állapotra, s hiszszük, hogy sorainkat nem hagyják visszhang nélkül azok, a kiket illet. (P. I.)

— **A Magyarországi Tanítók Országos Bizottságának** igazgató-tanácsa f. hó 14-én Lakits Vendel elnöklete alatt ülést tartott, melyen örömmel vették tudomásul, hogy Békésvármegye 25 rtot szavazott meg a megyei közművelődési alaphól a központi tanítói iroda céljaira. György Aladár indítványára elhatározta az ülés, hogy a tanítói fizetések minimumának 600 frtban leendő megállapítása tárgyában újabb országos akciózt indít. Elhatározta továbbá, hogy Boncs Gyula aradi ügyvédnek a közgyám-kérdésről s ölé értekezését az egyesületek részéről történő hozzászólás végett lapunkban közzéteszi. Gál Lajos tanítónak azt az indítványát, hogy a polgári anyakönyvelés vezetése a tanítókra bizassék, egyelőre függőben tartja, mint korait. Végül elhatározta az igazgatótanács, hogy felhívást intéz a hazai tanító-egyesületekhez, hogy az országos tanítói központi iroda segélyezéséhez a kiadandó 10 kros gyűjtőbárczak útján is hozzájáruljanak. Az ülés egyéb részleteiről jövőre számolunk be.

— **Halálozás.** Lapunk zártakor vesszük a lesújtó hirt, hogy Szántó Elezár a pesti izr. hitközségi fiúiskola igazgatója s a fővárosi tanítóvilág egyik legbuzgóbb, legtevékenyebb tagja rövid szenvedés után f. hó 14-én, életének 64. évében elhalálozott. A megboldogultban, ki a nemzeti közoktatásnak szentelt élete alatt a magyarországi izraelita felekezet nevelésügyének és szakirodalmának hű támogatója és ápolója, a hazai zsidó tanítószáznak negyedszázadon át lelkes vezére volt, a budapesti tanítótestület igazgatótanácsa is egyik legérdemesebb tagját gyászolja. Haláláról a pesti izr. hitközség fiúiskolájának tanítótestülete és az orsz. magy. izr. tanítóegyesület választmánya adott ki gyászjelentést. Béke lengjen az elköltözött porain!

Nyugtázás. Folyó évi január hó 1-től egész január hó 22-ig postautalvány mellett befolyt egyleti tagdíjaknak nyugtázása: Az 1892. II. negyedévre: Hoffmann Tódorné. — Az 1892. III. negyedévre: Ehmann Ferencz, Horcsik Kálmán. — Az 1892. II. és III. negyedévre: Milz József, Moussong Gyula. — Az 1892. IV. negyedévre: György Aladár, Löwi Miksa. — Az 1892. III. és IV. negyedévre: Hofer Ferencz, Nyarasy János. — Az 1892. egész évre: Hindy Kálmán, Nagy László. — Az 1893. I. negyedévre: Drajkó Istvan, Fischer Mór, Georgi Sándor, Lakits Vendel, Lutzenberger Agoston, Némec Kay Irma, Schmidt Róza, Sretvizer Lajos, Szikra Irma, Travnicsek E. éné, Kugler Sándor. — Az 1893. egész évre: Aczél Antónia, Alex Albert, Bacsinszky Ede, Ebenführer Gizella, Falvay Antal, Fettich Ferencz, György Aladár, F. v. tanügyi osztály, Kazinczy u. el. iskola Koller Márton, Lux Ede, Pesthy Gizella, Pink János, Romocsa Emma, Rosmanith Vilmos, Toldy Fer. u. iskola, Zaremba Gabriella, Miksits Gizella, Stenzinger Géza. Budapesti (budai) Tanítóegylet. — Budapest, 1893. 1/21. Koller Márton egyl. pénztáros. V. Alkotmány-u. 21. sz. 1. em.

Hibaigazítás. Lapunk legutóbbi számának »A természetrajzi oktatás az elemi iskolákban« cz. cikkébe értelemzavaró sajtóbiba csúszott be. Ugyanis a 90. lap felülről számítandó 6. sorában »intézetek« helyett nézeteik, lejjebb pedig »lehetnének« helyett lehetnek olvasandó. A mondat helyes értelme tehát ez: »Nem szabad figyelmen kívül hagynunk azt sem, hogy a tanítók képességei, a tárgy tanítására vonatkozó nézeteik is különbözők lehetnek.«

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. R. **Budapest.** P. kollega cikkét nem közölhettem egész terjedelmében. Azt hiszem, így is megértik, a kiket illet. Legyen szives őt az egyesületbe való belépésre s más irányú muakálkodásra is buzdítani. — J. A. **Budapest.** A kívánt számokat az újabb reklamációra ismételten elküldtettem. Az első reklamációnak is megfeleltünk, alkalmasint a postán kallódtak el. — M. G. **Bpest.** Csodálom panaszkodat. A lapot minden pénteken d. u. a 3 órai postával expedialják. A budai oldalon rendszeren meg is kapják már szombat reggel. Hogy oda át miért kézbesítik olyan későn, annak egyedül a posta lehet az oka.